

בבית המשפט העליון

עע"ם 7375/22

לפני : כבוד השופטת ד' ברק-ארז
המערערים : 1. רשות האוכלוסין
2. שר הפנים
3. היועצת המשפטית לממשלה

נ ג ד

המשיבים : 1. חדו"ש לחופש דת ושוויון
2. שירה חופש
3. אלכסיי קבישצ'ר
4. הילה לוטן
5. עמית כהן
6. יקטרינה אולשנסקי
7. רביע דאוד
8. ספיר צאלון
9. גילי גרציאני
10. ד"ר ריצ'רד ברג
11. ד"ר פיונה מקנוזי
12. מריה ורבוז
13. איליה ירסקין
14. ג'סיקה מזור
15. ויקי סיטבון
16. עילם שר
17. הרב סמואל ספקטור
18. הרב דוד לוינסקי

בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים מיום 28.9.2022 בעת"ם 30902-03-21 שניתן על-ידי כבוד שופט א' רובין

בשם המבקשים : עו"ד רן רוזנברג, עו"ד מוריה פרימן

בשם המשיבים : עו"ד אורי רגב, עו"ד שגיא אגמון

החלטה

1. בפני בקשה לעיכוב ביצועו של פסק הדין שנתן בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים ביום 28.9.2022 (עת"ם 30902-03-21, השופט א' רובין). בקשה זו הוגשה בד בבד עם הגשת הערעור על פסק הדין.

2. מקורה של הבקשה שבפני בהליך שנסב על שאלת הרישום במרשם האוכלוסין של זוגות שערכו טקס נישואין בדרך של היוועדות חזותית מול גורמים מוסמכים במדינת יוטה בארצות הברית, בהתאם לדיניה של אותה מדינה, וזאת בעת שהם עצמם שהו בישראל. מרבית המשיבים הם אנשים שנטלו חלק בטקסי נישואין מסוג זה – למעט המשיבה 1 שהיא עמותה שפועלת בתחום של חופש הדת והמצפון ולה עמדה עקרונית בנושא, והמשיבים 17-18 שהם רבנים הפועלים במדינת יוטה. למען הנוחות ולשון קיצור ישמש המונח משיבים כמכוון לאותם אלה שנטלו בעצמם חלק בטקסי הנישואין האמורים.

3. לאחר שהשתתפו בטקסי הנישואין כאמור לעיל פנו חלק מהמשיבים ללשכות של רשות האוכלוסין על מנת להירשם כנשואים, אך נתקלו בסירוב לעשות כן. בבסיס הסירוב עמדה ההנמקה שיש לראות את טקס הנישואין ככזה שנערך בישראל, ולא במדינת יוטה.

4. בהמשך לכך, ביום 15.3.2021 הגישו המשיבים עתירה לבית המשפט המחוזי שבגדרה ביקשו להורות לרשות האוכלוסין לרשום נישואין של בני זוג המציגים תעודת נישואין תקפה וחתומה בחותמת אפוסטיל ממדינה זרה, אף בנסיבות שבהן טקס הנישואין נערך באמצעות היוועדות חזותית. עוד הם ביקשו להורות על ביטולה של כל הוראה או הנחיה שנתן שר הפנים לרשות האוכלוסין בעניין, לרבות בנוגע לעיכוב או השעיית רישום הנישואין במקרים המתוארים. טענתם העיקרית של המשיבים הייתה כי על-פי ההלכה שנקבעה בבג"ץ 143/62 פונק שלזינגר נ' שר הפנים פ"ד י"ז 225 (1963) (להלן: הלכת פונק שלזינגר) ויושמה בפסקי דין רבים אחרים, יש להבחין בין סוגיית תוקף הנישואין לבין שאלת רישומם. בהתאם לכך, על פקיד הרישום בלשכת האוכלוסין לרשום את הנישואין אם מוצגות לו ראיות לכאורה בדבר קיומו של טקס נישואין שנערך לפי דיני מקום עריכת הטקס. המשיבים הוסיפו והצביעו על כך שעד כה כבר נרשמו במרשם האוכלוסין מספר זוגות שנישאו בדרך זו.

5. בעוד עתירתם של המשיבים תלויה ועומדת, ניתן פסק דין בעתירה שנסבה על אותה סוגיה בעניינם של שני בני זוג אחרים ונדונה בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים (עת"ם 12316-03-21 בריל נ' משרד הפנים (8.7.2022) (להלן: עניין בריל)). בית המשפט המחוזי (השופטת א' פינק) קיבל את העתירה שהגישו אותם בני זוג והורה כי יש לרושםם כנשואים במרשם האוכלוסין, זאת,

בעיקרו של דבר, בהסתמך על הלכת פונק שלזינגר. כן ציין בית המשפט המחוזי כי הדבר מתחייב מעקרון השוויון, לאחר שעל-פי הנתונים שהובאו בפניו זוגות אחרים כבר נרשמו בדרך זו.

6. בפסק הדין שעליו נסבה הבקשה שבפני אימץ בית המשפט המחוזי את הנימוקים שניתנו בעניין בריל, וקבע כי אלו מצדיקים את קבלת העתירה גם במקרה זה. בית המשפט המחוזי ציין כי לא כל המשיבים פנו לרישום נישואיהם, אך מכל מקום יש לקבוע כי על רשות האוכלוסין לרשום את נישואיהם של אלו מבין המשיבים שהגישו בקשה לרישום, ככל שאין מניעה חוקית אחרת לעשות כן. בית המשפט המחוזי הוסיף כי חזקה על המדינה שתנהג באופן שוויוני, כך שאם תוגש בעתיד בקשה לרישום נישואין על-ידי המשיבים שטרם עשו זאת, או על-ידי אחרים שערכו טקס במתכונת דומה במדינת יוטה – נישואיהם יירשמו.

7. ברקע הדברים יצוין כי ביום 20.10.2022 הורה בית המשפט המחוזי על עיכוב ביצוע פסק דינו עד ליום 3.11.2022, כדי לאפשר למדינה שהות להגיש ערעור.

8. ביום 3.11.2022 המדינה הגישה ערעורים על שני פסקי הדין שנזכרו – הן על פסק דינו של בית המשפט המחוזי והן על פסק הדין בעניין בריל – וביקשה לדון בהם במאוחד. לצד זאת, כאמור, המדינה הגישה בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי בעניינם של המשיבים (להבדיל מאשר על פסק הדין בעניין בריל שבעניינו לא הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע).

9. ביום 7.11.2022 ניתנה החלטה שקבעה כי שני הערעורים יידונו יחדיו, וכי דיון בהם יתקיים בהקדם (הרשמת ל' משאלי שלומאי).

טענות הצדדים בבקשת עיכוב הביצוע

10. בבקשה שבפני נטען כי סיכויי קבלתו של הערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, כמו גם סיכויי הערעור על פסק הדין בעניין בריל, גבוהים. לשיטת המדינה, פסקי הדין מרחיבים את גבולותיה של הלכת פונק שלזינגר, שלא חלה על נישואין הנערכים במתכונת של היוועדות חזותית. המדינה מוסיפה, כי המחוקק לא קבע הסדר המאפשר לערוך נישואין אזרחיים בישראל, ואין מקום לאפשר עריכתם דה-פקטו באמצעות החלת דיני הנישואין של מדינה זרה בעת שבני הזוג שוהים בישראל. המדינה מבהירה כי לא הוגשה בקשה לעיכוב ביצועו של פסק הדין בעניין בריל, לנוכח העובדה

שבאותו עניין היה מדובר במקרה פרטני, ואילו בענייננו, כך נטען, לפסק הדין של בית המשפט המחוזי ישנן השלכות רוחב עקרוניות. המדינה מוסיפה וטוענת, כי מאזן הנוחות נוטה לטובת קבלת בקשתה, שכן החלת הכרעתו העקרונית של בית המשפט המחוזי על "אוכלוסייה בלתי מסוימת", יוצרת נזק בלתי הפיך שביכולתו, כך נטען, "להביא לשינוי פני מרשם האוכלוסין". המדינה מדגישה, כי אם לא יעוכב פסק דינו של בית המשפט המחוזי, רשויות המדינה וצדדים שלישיים נוספים יסתמכו על הרישום באופן שיקשה על השבת המצב לקדמותו אם יתקבל הערעור.

11. בו ביום שבו הוגשה הבקשה הוריתי למשיבים להגיב לה עד ליום 10.11.2022. כן הוריתי על מתן צו ארעי לעיכוב ביצועו של פסק הדין שנתן בית המשפט המחוזי עד למתן החלטה אחרת.

12. בתגובה שהוגשה בהתאם להחלטתי, טוענים המשיבים כי יש לדחות את הבקשה. ראשית, כך נטען, סיכויי הערעור להתקבל אינם גבוהים, לנוכח ההלכה החד-משמעית שנקבעה בעניין פונק שלזינגר, ועוגנה במהלך השנים בפסקי דין נוספים. שנית, באשר למאזן הנוחות טוענים המשיבים כי "הנזק" שעליו מצביעה המדינה הוא למעשה קושי טכני בלבד, וכי מכל מקום לא הוכח שמדובר בנזק שאינו בר-תיקון, ככל שיתקבל הערעור. המשיבים מציינים כי העובדה שלא התבקש עיכוב ביצועו של פסק הדין בעניין בריל מעידה כי אין יסוד לחשש שהביעה המדינה בדבר הסתמכותם של צדדים שלישיים על המרשם. המשיבים מוסיפים, כי עקרון השוויון מחייב שלא יעוכב ביצוע פסק הדין בעניינם בלבד, בעוד שבני הזוג בעניין בריל יוכלו להירשם כנשואים במרשם האוכלוסין. המשיבים טוענים עוד, כי קבלת הבקשה עלולה לגרום להם נזק משמעותי. בהקשר זה הם מצביעים על ההשלכות שיכולות להיות לעיכוב הביצוע על מימוש זכויות שונות, לרבות קבלת רישיון ישיבה ארעי עבור בן הזוג שאינו אזרח ישראלי, על ההיבטים הרפואיים והסוציאליים הקשורים בכך. המשיבים מדגישים כי חלפו כשנתיים ממועד עריכת הטקס, שבמהלכם נמנעה מהם האפשרות לרשום את נישואיהם, וכי הדיון בערעורים עלול להימשך זמן רב באופן שמגביר את אפשרות הפגיעה בהם.

דיון והכרעה

13. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. נקודת המוצא היא כי על המבקש לעכב פסק דין או החלטה עד להכרעה בערעור שהוגש, מוטל להראות כי סיכויי הערעור גבוהים וכי מאזן הנוחות נוטה לטובתו, במובן זה שאם לא תתקבל בקשתו ייגרם לו נזק בלתי הפיך. מרב המשקל ניתן בהקשר זה לשיקול של

מאזן הנוחות. כמובן, כאשר מדובר בהליך מינהלי, במסגרת בחינתו של מאזן הנוחות נדרש בית המשפט לבחון גם את הפגיעה באינטרס הציבורי (ראו: ע"ם 5408/21 עודה נ' משרד האוצר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, פסקה 12 (30.8.2021); ע"ם 1124/22 חמורי נ' משרד הפנים רשות האוכלוסין וההגירה, פסקה 18 (10.3.2022)). מובן כי הנטל בעניין זה מוטל על כתפיה של המדינה, שהגישה את הבקשה (ראו: בר"ם 310/21 רשות האוכלוסין וההגירה נ' זקיאנץ, פסקה 6 (18.1.2021)). בענייננו, לא מצאתי כי המדינה עמדה בנטל זה.

14. אינני נדרשת לסיכויי הערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי (כמו גם הערעור שהוגש על פסק הדין בעניין בריל), מאחר שדי בכך שלא התרשמתי כי למדינה ייגרם נזק, ודאי שלא נזק בלתי הפיך, אם תידחה הבקשה. ככל שיתקבלו הערעורים, ניתן יהיה לבטל את רישום הנישואין של כל אותם זוגות שיירשמו בהתבסס על פסק דינו של בית המשפט המחוזי. לא הונח כל בסיס קונקרטי לחשש שלא ניתן יהיה לעדכן רישומים שייעשו על סמך פסק הדין או בעקבותיו. יתר על כן, אף החלטתה המודעת של המדינה להימנע מהגשת בקשה דומה בעניין בריל, מלמדת לכאורה כי היא סברה שהדבר בר-ביצוע. כל זאת, יש לשקול אל מול ההכבדה הכרוכה בכך שבני זוג לא יוכלו לפעול למיצוי זכויותיהם על-פי הרישום.

15. על כך יש להוסיף כי החלטה שניתנה באשר לקביעת הדיון בערעורים במועד קרוב, מגבילה ומתחמת את ההשלכות המעשיות של פסק דינו של בית המשפט המחוזי בשלב זה.

16. סוף דבר: הבקשה נדחית. במכלול הנסיבות אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ח בחשון התשפ"ג (22.11.2022).

ש ו פ ט ת